

25 sierpnia 2021 r.

Ocena rozprawy doktorskiej:

EMBEDDED IN PRINT [OSADZONE W DRUKU]

mgr Charlotte Biszewski, doktorantka, Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta

W PRZEWODZIE DOKTORSKIM W DZIEDZINIE SZTUKI, W DYSCYPLINIE SZTUKI PIĘKNE I
KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI

Do wszystkich zainteresowanych:

Materiały do oceny rozprawy doktorskiej dla Charlotte Biszewski otrzymałam w lipcu 2021 roku. Nie znałam jej twórczości przed otrzymaniem wniosku o sporządzenie recenzji, dlatego moja ocena opiera się wyłącznie na dostarczonych materiałach. Moja ocena jest dokonana z mojego punktu widzenia jako Kierownika Katedry Grafiki w Szkole Sztuk Wizualnych w Kolegium Sztuk Pięknych Uniwersytetu Bostońskiego w USA, a także na podstawie mojej osobistej praktyki i reputacji jako multidyscyplinarnej artystki zajmującej się instalacjami, mediami cyfrowymi, wideo i rzeczywistością wirtualną, czasami we współpracy z kompozytorami i innymi artystami i technikami.

Charlotte Biszewski urodziła się w 1988 roku w Bristolu, w Wielkiej Brytanii. Ukończyła studia magisterskie w zakresie grafiki wielodyscyplinarnej na Uniwersytecie Zachodniej Anglii w Bristolu (2015). Studia doktoranckie (w dyscyplinie sztuk pięknych i konserwacji dzieł sztuki) odbywała w ramach Interdyscyplinarnego Programu Studiów Doktoranckich z wykładowym językiem angielskim, w Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, a ich zwieńczeniem była rozprawa zatytułowana „Embedded In Print”.

Ocena zawodowego CV

CV Charlotte Biszewski ukazuje artystkę z wizją i inwencją, zajmującą się grafiką i nowymi mediami. Jej wystawy odzwierciedlają merytoryczne osiągnięcia w szanowanych miejscach, a także pragnienie i determinację do pracy poza przyjętymi miejscami, w celu stworzenia nowej sceny dla działalności artystycznej w ogóle i swej twórczości w szczególności. Jej wystawy pokazywane są na wielu kontynentach, w Norwegii, Japonii, USA, Wielkiej Brytanii, Estonii, Rosji i Polsce; te wystawy i instalacje pokazują jej aktywne poszukiwanie nowych miejsc. Ważną cechą jej zaangażowania w formy związane z drukiem jest jej znaczna energia wkładana w rozwijanie zdolności do przyciągania publiczności. Formy te bywają ograniczone do oczekiwanych norm, ale Charlotte Biszewski przełamuje te oczekiwania w swych świeżych i nieoczekiwanych ekspozycjach.

Jej twórczość od około 2016 roku zmienia się z każdym nowym projektem. W szczególności jej praca społeczna wydaje się rozkwitać na tym etapie, a czynnik ten szybko staje się istotną cechą współczesnej grafiki. Wplata nowe podejścia w wyrafinowane, ugruntowane technologie, przez co umożliwia raczej wzbogaconą wymianę niż elitarne doświadczenie.

Prace takie jak „Traces We Leave” [Ślady, które zostawiamy] z 2019 roku są szczególnie przekonujące. Charlotte Biszewski nie tylko opracowała inkluzywne zaproszenie do partycypacji dla dzielnic Bristolu w Zjednoczonym Królestwie z ich różnymi indywidualnymi doświadczeniami, ale także wykorzystwała wspólne ludzkie doświadczenie w interaktywnej formie, która może nabrać znaczenia trwałości. Praca jest obecnie zainstalowana na stałe w Muzeum Nauki w Bristolu, miejscu, które aktywnie wspiera zaangażowanie społeczności poprzez interaktywne eksponaty. Jej rezydencja artystyczna w Integrated Design and Media w Tandon School of Engineering na NYU jest kolejnym przykładem jej osiągnięć i dalekosiężnego myślenia, przyswajania różnorodnych źródeł i zdolności do łączenia myśli i inspiracji. W pracy pt. „Resonance of Waste” [Rezonans ścieków] wykorzystuje mutli-dyscyplinarne formy produkcji papieru, dźwięk elektroniczny i elementy oczyszczalni ścieków, aby z nieoczekiwanych elementów stworzyć wnikliwą, innowacyjną pracę.

Charlotte Biszewski prowadzi aktywną działalność zarówno w zakresie prezentacji indywidualnych, jak i grupowych, wystawiając swe prace w ciągu ostatniej dekady w szanowanych tradycyjnych miejscach, takich jak Państwowe Muzeum Sztuki Współczesnej w Omsku, Triennale Sztuk Graficznych w Kochi i Muzeum Sztuki Współczesnej we Wrocławiu, a także w miejscach nietradycyjnych, takich jak Open Out Festival w Tromsø w Norwegii, Muzeum Nauki w Bristolu i Przegląd Sztuki Survival we Wrocławiu.

Otrzymała takie nagrody, jak m.in. Stypendium Wyszehradzkie 2019, Nagrodę Rebeki Smith w dziedzinie grafiki oraz Nagrodę Doktorską WCA 2019 za swój doktorancki projekt badawczy. W szczególności, w 2020 roku otrzymała Nagrodę Specjalną za innowacje oparte na dziedzictwie kulturowym od Ilucidare, organizacji, która stara się pokazywać, że dziedzictwo kulturowe jest potężnym zasobem wzmacniającym międzynarodową wymianę i współpracę. Nagroda ta jest wyrazem uznania dla jej wyjątkowego łączenia tradycji i innowacji oraz wkładu w ten sposób myślenia.

Charlotte Biszewski jest zapraszana do udzielania wywiadów i wygłaszania referatów na ważnych, uznanych konferencjach, w tym ostatnio w 2021 roku w debacie panelowej "Co innowacje mogą wnieść do dziedzictwa i jak dziedzictwo może inspirować innowacje?" dla Ilucidare – 6 Forum Dziedzictwa Europy Środkowej, na Uniwersytecie w Krakowie. W 2020 roku wygłosiła referat „Post-digital Accounts of Bookmaking” [Post-cyfrowe opisy tworzenia książek] na konferencji The Material Body of the Book: between Tradition and Innovation [Materialna postać książki: między tradycją a innowacją] na Uniwersytecie Wileńskim na Litwie, a także „Innovation in unexpected places” [Innowacje w nieoczekiwanych miejscach] na konferencji Post-digital Letterpress [Typografia post-cyfrowa], na Uniwersytecie w Porto, w Portugalii. Jej szacunek zarówno dla tradycji typografii i tworzenia książek, jak i dla innowacji w tych dziedzinach jest uznawany na arenie międzynarodowej za cenny wkład, badający pozytywny, istotny wpływ zmian na tradycyjne formy.

Ponadto Charlotte Biszewski prowadziła kursy i warsztaty, które wymagały od niej bycia zarówno doskonałym technikiem i pedagogiem, jak i wnikliwym uczestnikiem współczesnego dialogu w różnych środowiskach. W czasie studiów w Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta prowadziła kursy w ramach programu Erasmus, w których wykorzystywała i dzieliła się swoimi szerokimi umiejętnościami technicznymi i twórczymi. Podczas rezydencji na NYU eksperymentowała z tuszem przewodzącym podczas jednodniowych warsztatów, a także prowadziła wcześniejsze kursy w Spike Print Studio, gdzie uczyła sztuki włączania technologii cyfrowych do praktyki drukarskiej.

Charlotte Biszewski wniosła znaczący wkład i podzieliła się swoją głęboką wiedzą w obszarze druku i książki, prowadząc warsztaty, wygłaszając referaty i organizując wystawy w uznanych instytucjach krajowych i międzynarodowych, a także poprzez tworzenie innowacyjnych miejsc o szerokim zasięgu.

Ocena dokumentu dysertacji i instalacji

W rozdziale 1 swojej pracy doktorskiej Charlotte Biszewski kładzie fundamenty pod wiele dróg eksploracji, których ostatecznie wymagał jej projekt. Jako artystka o złożonej i wielowarstwowej wrażliwości, z głębokim szacunkiem dla zarówno historycznego, jak i współczesnego procesu technologicznego, prezentuje rozdział ten jako autonomiczny i oparty na różnych źródłach. W rozdziale podzielonym na sześć obszarów dociekań, Charlotte Biszewski nie próbuje powiązać różnych źródeł, ale łączy je poprzez bliskość na stronie i poprzez przykład w swojej praktyce.

To szerokie studium technik i źródeł historycznych jest kluczowe dla efektywności pracy doktorskiej i dzieła. Zakres jej zainteresowań i źródeł ma szeroki oddźwięk. Nie wszystkie podstawowe konsekwencje i kwestie, które rozważa, są widoczne w końcowych pracach na wystawie, ale istnieją jako ramy. Na przykład tutaj wyjaśnia ona swoją intencjonalność w stosowaniu określonych materiałów i tuszów. Wynika to z głębokiego pragnienia etycznego i odpowiedzialnego działania wobec środowiska. Ta troska w przekonujący sposób potwierdza jej zainteresowanie harmonią sfer i strukturalną całością równowagi.

Charlotte Biszewski, zgodnie z deklarowanym przez siebie celem dostępności dla środowiska poligraficznego, zamieszcza w książce wiele odnośników dla czytelników, m.in. link do całej konferencji „Next Generation Paper: The Future of Technology” [Papier nowej generacji: przyszłość technologii], która odbyła się na Uniwersytecie w Surrey. Jej zainteresowanie przyszłością środowiska poligraficznego przejawia się w udziale w forach publicznych i we wkładzie, jaki tam wnosi. Te bogate odniesienia wzmacniają dogłębne zrozumienie i rozpowszechnienie jej myśli i procesu twórczego.

W szczególności, jej uznanie dla estetyki środowiska cyfrowego i haptycznych właściwości fizycznego druku/papieru jest jedną z najbardziej godnych uwagi cech jej pracy i badań. Przedstawiając definicję elektronicznego papieru i farby drukarskiej, podkreśla, że zwykła cyfrowa nowość zanika w obliczu ogromnych cyfrowych możliwości. Odwołując się do Paula Catanese i Angeli Geary w *Post-digital printmaking: CNC, traditional and hybrid techniques* [Grafika post-cyfrowa: CNC, techniki tradycyjne i hybrydowe], stwierdza, że ważne wczesne eksperymenty w procesie technologicznym po prostu wskazują drogę do „teraźniejszości-przyszłości”. Poleganie na wzorcach z przeszłości, choćby niedawnej, nie leży w modalności Charlotte Biszewski – ona nieustannie wydobywa przeszłość, ale ponownie montuje ją cyfrowo przekształconą, aby stworzyć nową przyszłość. Tą łącznością procesu zarządza nie tylko z wrodzoną ciekawością, ale także z empatią dla metod i materiałów. Inwencja łączy się z wrażliwością, aby stworzyć architekturę przedsięwzięcia, która wymaga rozważenia w przyszłości.

Najbardziej wnikliwym fragmentem tego obszernego rozdziału wydaje się być jej pogląd na zaskakujące i dobitne odrodzenie drukowanej powierzchni jako drogi dla przyszłych technologii - przemysłu, obwodów i technologii medycznych; odrodzenie wielokrotności, fizyczności procesu i obliczeń opartych na papierze. Zapraszają one do nowego, interesującego i pożądanego dialogu na temat druku, z nowymi zagadnieniami teoretycznymi.

W rozdziale 2 Charlotte Biszewski zaczyna przedstawiać inspiracje dla treści swojego projektu i jego strukturalne podstawy. Rozważając jej wcześniejsze prace, można odnieść silne wrażenie, że interesuje ją sposób funkcjonowania świata oraz przyczynianie się do rozwiązywania niektórych z jego najbardziej niepokojących społecznych i środowiskowych nierówności, stąd być może jej osobiste zainteresowanie harmonijnym rozwiązywaniem problemów (poprzez matematykę, muzykę i naukę). Bada korzenie astronomii w matematyce i podkreśla jej związek z poszukiwaniem sensu i porządku w sferze ludzkiej. Ujęła mnie jej świadomość wzajemnych powiązań papieru, wielodruków i szybkiego rozwoju nauki.

Jej zajmowanie się dźwiękiem wydaje się mieć swoje źródło w idei harmonijnego drgania materii w różnych formach planetarnych, a kontynuowane jest wraz z odkryciem wydźwięku fal radiowych w przestrzeni kosmicznej.

Pochwalam jej skłonność do współpracy ze specjalistą od kompozycji dźwięku przy instalacji, a także jej studia nad matematyką harmoniki. Z punktu widzenia mojej pracy z artystami dźwiękowymi, ważne jest, aby uznać, że w sferze słuchowej poziom wyrafinowania artystycznego jest tak samo zawity jak w sferze wizualnej.

W sekcji 2.5 Charlotte Biszewski nawiązuje do równoległych struktur współpracy pomiędzy grafiką i astronomią – każda z nich opiera się na współpracy i komunikacji. Każda z dyscyplin odtwarza to, co historyczne ze współczesnym poprzez proces cyfrowy, przechodząc do większej mocy i skuteczności. Wielu artystów, od Leonarda po Victorię Burge, inspirowało się bliskim połączeniem i wzajemnym zapładnianiem nauki i sztuki. Jednym z nich jest amerykański rzeźbiarz z połowy XX wieku Robert Smithson, który napisał: „Nie ma ucieczki od materii. Nie ma ucieczki od tego, co fizyczne, nie ma też ucieczki od umysłu. Te dwie rzeczy są na ciągłym kursie kolizyjnym”.

W rozdziale 3 Charlotte Biszewski zebrała artystyczne wpływy na własną twórczość i skierowała się w stronę artystów z dziedzin multidyscyplinarnych, którzy są obserwatorami sfery fizycznej i ludzkiej. Wybór ten pokazuje trafność myśli i wgląd w formy, które uzupełniają jej prace projektowe.

Artystka prezentuje szereg podejść do interaktywności, interakcji dźwiękowych i przekształconych technologii. Konceptualne stanowiska tych artystów odnoszą się do naturalnego wszechświata z ludzkimi upodobaniami do dźwięku i dotyku, a każdy z nich zwraca uwagę na elementy materialności i obecności. Z kilkoma wyjątkami, Charlotte Biszewski wydaje się być również pod wpływem prac, które szanują tajemnicę odkrywania i unikają intelektualnej arogancji. Zamiast tego, artyści i ich prace prezentują postawę poszukującą, która dąży do zmaterializowania tego, co niematerialne w fascynujący sposób – czasem dla zachwyty, czasem dla rozpoznania pokrewieństwa form, albo dla objawienia większych prawd egzystencjalnych. Co ciekawe, wiele z wybranych dzieł i artystów wyraża raczej elementy nieokreśloności niż celowej organizacji, szczególnie w odniesieniu do aspektów słuchowych prac. Z wizualnego punktu widzenia wiele z prezentowanych prac jest zorganizowanych w taki sposób, by oddziaływać swoją obecnością – ale słuchowo nie są tak odbierane – szczególnie dotyczy to prac Nicka Ryana, Petera Vance'a oraz instalacji Contours Alicji Pytlewskiej i Fabio Antinoriego. Ta nieokreśloność wynika niekiedy z generowania algorytmów w ramach pracy, czy przyczynowości programowania, ale nieokreśloność wydaje się być elementem zainteresowania Charlotte Biszewski tym, co fizyczne. W fizyce kwantowej nieokreśloność jest fundamentalnym, popartym wszelkimi dowodami empirycznymi warunkiem istnienia, w którym np. wolny elektron nie posiada stałych właściwości, dopóki nie zostanie zaobserwowany i zmierzony. Tak więc obserwacja wydaje się być istotnym czynnikiem w pomiarze fizycznego wszechświata – sposobem na odkrycie jego istnienia.

Prace pomocnicze Charlotte Biszewski wymienione w rozdziale czwartym prowadzą do jej końcowej prezentacji i stanowią ważne elementy jej eksperymentów technicznych i celów jej projektu doktorskiego. Zaczynając od interaktywnej książki TransSyberia, zainicjowała ona rozwój swojej metodologii elektronicznego papieru (z wykorzystaniem efemerycznych materiałów niezwiązanych z elektroniką) i pokazała swoje zdecydowane dążenie do tego, by książki zaczęły mówić. Stanowi to podstawę jej instalacji. W Star Maps 40 eksperymentowała z przestrzenią powietrzną, wycinaną laserowo, która pojawia się w świetlistych, zawieszonych drzeworytach instalacji.

Każda część jej praktyki jest wielowarstwowa i złożona – każdy eksperyment wynika z poprzedniego. Jednak zamiast linearnego postępu, eksperymenty te układają się w piramidę o bardzo szerokiej podstawie. Wierzchołek jest jej obecnym osiągnięciem i wskazuje na niezwykłą oryginalność, rzadko spotykaną w świecie druku. Od papierowych głośników po dźwięk generowany przez bliskość i dotyk, Charlotte Biszewski jest poszukiwaczką doświadczeń, która z łatwością wyobraża sobie nowe formy i procesy. Wychodząc od serii „The Resonance of Waste”, artystka kładzie nacisk na konwersję.

Odpady przemysłowe stają się wodorostami, wodorosty stają się papierem, papier przenosi dźwięk, dźwięk mówi o procesie przemysłowym. W jej pracy doktorskiej transformacja jest elementem wiodącym. Wzrok jest ożywiony przez światło LED w dwuwymiarowych reprezentacjach światła na niebie; ludzka obecność zostaje przekształcona w dźwięk.

W ramach prezentacji doktorskiej Charlotte Biszewski stworzyła zaawansowaną instalację ośmiu dużych, podwieszanych prac multimedialnych. Panele LED połączone są z ręcznie wykonanymi drzeworytami i dźwiękiem, co współgra z jej wcześniejszymi pracami. Gwiazdne plansze podświetlone wbudowanymi diodami LED mają na celu stworzenie dla widza doświadczenia, które jest wielowymiarowe – jednocześnie dotykalne i niewytłumaczalne.

Artystka prezentuje wirtuozerski wachlarz elementów i efektów, odwołując się do świata fizycznego, nauki i niewidzialnych, wyobrażonych elementów odwzorowanego nieba. Jej ramy teoretyczne obejmują koncepcję, że wszystkie planety i ciała niebieskie, poruszając się po niebie, emitują harmonię, która znajduje się poza ludzką percepcją. Odniesienia do liczby cztery oraz koncepcja harmonii niebiańskiej to dwa elementy, które wyłaniają się z historycznych traktatów wczesnych myślicieli oraz naukowych obserwacji wczesnych i późniejszych obserwatorów wszechświata (Pitagoras, Hasler, Kepler). Jej zainteresowanie elektroniką papieru i tuszami stanowi techniczną podstawę dla jej szerokiej i innowacyjnej wizji.

Charlotte Biszewski współpracowała z urodzonym w USA artystą dźwiękowym Patrickiem McGinleyem, który opracował elektroniczny dźwięk towarzyszący tej instalacji. Dźwięk jest elementem, który po dodaniu do przestrzeni tworzy rozszerzony efekt, znacznie bardziej immersyjny i złagodzony niż w przypadku pracy milczącej, a także wykorzystujący zmysłowy/cielesny komponent, który angażuje różne części mózgu. Niezwykle ważne jest, aby dźwięk wspierał koncepcję artystyczną, a nie funkcjonował jako element dodatkowy. Praca McGinleya dobrze pasuje do celu pracy Charlotte Biszewski, jako reprezentacja fal dźwiękowych, które rozszerzają percepcję na fizyczną przestrzeń pracy.

Charlotte Biszewski jest zainteresowana tym, co nieograniczone, a także tym, jak fizyczne ograniczenia mogą być wykorzystane do przywołania tego, co niezgłębione. Staranne nawarstwianie się technologicznych prób i błędów kieruje widza ku zadziwieniu i wyobraźni. Używa ona elementarnych materiałów – miedzi, papieru, drewna – wraz z wyrafinowanymi urządzeniami elektronicznymi, takimi jak diody LED, kontrolery, programy i obwody, aby wywołać poczucie fizyczności, które porusza się pomiędzy tym, co namacalne, a tym, co niewymierne. Przestrzeń zawarta w jej podwieszonych pracach wzmacnia to poczucie nienamacalności, jako że powietrze pomiędzy pracami jest ożywiane przez ruch widza pomiędzy arkuszami oraz przez wszechobecny dźwięk pomiędzy nimi i wokół nich. Interesuje ją zatem transformacja naszej wrażliwości, naszych oczekiwań i naszych doświadczeń.

Charlotte Biszewski przesuwając interakcje materii do ich granic, sugerując, że musi istnieć punkt harmonicznego kontynuacji, w którym znikają granice. W swoich opisach technicznych nieustannie wspomina o momentach, w których jej eksperymenty wybuchają, wypalają się lub przekształcają w inny sposób. Zawsze szuka punktu równowagi, w którym wszystko działa. W swoim projekcie doktorskim odnajduje poetycką harmonię między tym, co możliwe, niemożliwe i wyobrażone.

Ta fascynacja punktem równowagi wysuwa na pierwszy plan pytania o wrażliwość człowieka na środowisko. Wydaje się, że żyjemy w czasach, w których ogólnie maleje wrażliwość na to, kim możemy być i jak można zrozumieć nasze miejsce w świecie, głównie z powodu interferencji technologii w bezpośrednim doświadczeniu i percepcji. Charlotte Biszewski prezentuje pełen nadziei i determinacji optymizm, że tajemnice istnienia mają wielkie znaczenie i są nie tylko prawdziwym tematem sztuki, ale także drogą do zbliżenia się do głębokiej świadomości naszego otoczenia.

Christiane Paul jest teoretyczką nowych mediów. Choć głównie zajmuje się niematerialną pracą cyfrową, w niedawno udzielonym wywiadzie mówi: „Terminy ‘post-cyfrowe’ i ‘post-internetowe’ opisują stan dzieł sztuki i ‘obiektów’, które są koncepcyjnie i praktycznie ukształtowane przez Internet i procesy cyfrowe... ale często manifestują się w materialnej formie obiektów, takich jak obrazy, rzeźby czy fotografie. Termin ‘post-cyfrowe’ oddaje osadzenie cyfry w przedmiotach, obrazach i strukturach, z którymi stykamy się na co dzień oraz sposobu, w jaki rozumiemy siebie w odniesieniu do nich...” Paul używa terminu „neomaterialność”, aby opisać obiektywną praktykę, która obejmuje sieciowe technologie cyfrowe oraz osadza i odzwierciedla dane o ludziach i środowisku. Charlotte Biszewski zajmuje to progresywne terytorium nowych mediów z pogranicza materialności. W pracy pt. *Harmonics* jedną nogą jest mocno osadzona w tradycyjnym rozumieniu substancji i procesu fizycznego, podczas gdy równocześnie ulotność środków cyfrowych napędza jej eksperymentalne poszukiwania i trajektorię. Charlotte Biszewski, artystka praktykująca trwałą dyscyplinę, stworzyła zbiór prac pochodzących z różnych źródeł, które są osadzone w centralnym punkcie rozumienia świata. Jej ciekawość i odwaga są nieograniczone. Jest na dobrej drodze do odkrywania na nowo tego, co możliwe w papierze, druku, dźwięku, świetle i wyobraźni.

W mojej ocenie praca Charlotte Biszewski spełnia wymogi doktoratu i należy jej przyznać ten stopień. Na podstawie lektury i analizy koncepcji oraz realizacji rozprawy doktorskiej, a także po uwzględnieniu dorobku twórczego, rekomenduję nadanie Charlotte Biszewski tytułu naukowego doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki piękne i konserwacja dzieł sztuki.

„To, co przedstawia nam nasza percepcja (...) jest nieskończenie złożoną, całą otoczką świata i naszego w nim bycia”. Robert Irwin, Being and Circumstance [Byt i okoliczność]

Z poważaniem,

/-/ [nieczytelny podpis]

Deborah Cornell
Associate Professor, Chair of Printmaking
School of Visual Arts
College of Fine Arts
Boston University
855 Commonwealth Avenue
Boston MA 02215 USA

617-331-6535
dcornell@bu.edu
<http://deborahcornell.com>